

RESTAURÁTORSKÝ PRŮZKUM A ZÁMĚR

Kamenný vstupní portál budovy kanovnické rezidence č.p. 28
Jánská ulice, Kroměříž

MgA. Tomáš Martinák
©2022

Obsah restaurátorského průzkumu a záměru:

- I. Lokalizace památky
- II. Údaje o památce
- III. Údaje o akci
- IV. Úvod
- V. Zadání, postup práce
- VI. Popis památky
- VII. Rozměry památky
- VIII. Nálezová situace
- IX. Restaurátorský záměr
- X. Návrh technologie
- XI. Fotodokumentace

I. Lokalizace památky

1. Okres:	Kroměříž
2. Obec/ město/ kraj	Kroměříž/ Zlínský kraj
3. Místo:	Jánská ulice č.p.28/8
4. Název:	kamenný portál
5. Rejstříkové číslo:	21246/7-6009
	/ÚSKP/

II. Údaje o památce

1. Autor (architektura):	G.P.Tencalla
2. Sloh/ datování:	barok/1893-95
3. Materiál/ technika:	pískovec/ tesání

III. Údaje o akci

1. Vlastník:	Město Kroměříž
2. Investor:	Město Kroměříž
	Velké nám.115
	767 01 Kroměříž
	Ičo: 00287351

IV. Úvod

Kamenný portál s erbem se znakem kapituly u sv. Mořice je umístěn asymetricky v přízemí uličního průčelí objektu bývalé kanovnické rezidence v Jánské ulici č.p.28/8, dnes ZUŠ Kroměříž (foto str.:8). Jedná se o autentický architektonický prvek z doby zbudování stavby v závěru 17. století. Objekt je součástí velkého projektu biskupa Karla II. z Lichtenštejna - Kastelkornu, který prostřednictvím návrhů architekta J.P. Tencally vtiskl této části města výraznou podobu.

V. Zadání, postup práce

Na základě objednávky Města Kroměříž byl vypracován restaurátorský průzkum a záměr na kamenný vstupní portál objektu bývalé kanovnické rezidence v Jánské ulici č.p.28/8.

Kamenný portál, v minulosti viditelně restaurován, se nachází v současné době v neuspokojivém stavu. Jeho restaurování je z dlouhodobého hlediska žádoucí. Na základě vizuálního průzkumu in situ je navržen restaurátorský zákrok soustředěný na standardní restaurátorské úkony - čištění povrchu a doplnění degradovaných částí. Součástí záměru je návrh technologických postupů včetně konkrétních materiálů.

VI. Popis památky

Kamenný portál je osazen asymetricky v přízemí první okenní osy zprava uliční fasády objektu, který je patrový.

Portál je tvořen ostěním s nadsvětlíkem s uchy a kapkami, osazeným kovanou mříží, završen přímou nadpražní římsou. Celý vstup tvoří dva předsunuté schodové stupně v šířce celého portálu. Nad římsou osazen kamenný erb se znakem kapituly u sv. Mořice. Erb je tvořen volutovým rámem se samotným oválným znakem, ve vrcholu s okřídlenou hlavičkou andílka. Ve spodní části podložen ghirlandou.

Portál je vytvořen z kvalitního střednězrnného pískovcového materiálu místní provenience, patrně z některého z lomů v pohoří Chřiby. Erb kapituly z maletínského pískovce. Doplnky spodní části ostění i schodové stupně z božanovského pískovce. Materiálová skladba viz Grafická dokumentace str.:19 (dále jen GD).

VII. Rozměry památky

Celková výška portálu	370 cm
Celková šířka portálu	150 cm
Erb výška	80 cm
Erb šířka	56 cm

VIII. Nálezová situace

Stav portálu lze hodnotit jako neuspokojivý. Defekty jsou způsobeny přirozeným stárnutím materiálu, běžným provozem v součinnosti s působením povětrnostních vlivů.

Koroze materiálu:

Povrchová koroze materiálu na dochovaných autentických částech portálu v zanedbatelném rozsahu. Spodní pravděpodobně

již dožilé partie byly nahrazeny kopiemi z božanovského pískovce viz níže.

Na levém nároží přímé nadpražní římsy se nachází stabilizovaná trhлина (foto str.:10).

Mechanické defekty:

Na portálu drobné mechanické defekty způsobené provozem. Rozsah mechanických defektů i koroze ve spodní části portálu byl v minulosti pravděpodobně rozsáhlejší - v rámci oprav byly nahrazeny nástupní schodové stupně a části stojek ostění kopiemi z božanovského pískovce viz Materiálová skladba v GD str.:19.

Povrchové znečištění:

Na portálu běžné znečištění prachovými depozity po celém povrchu. Biologické napadení mechy a lišejníky na spadových plochách římsy a erbu.

Na povrchu původních částí portálu je možné sledovat uhlikové krusty vizuálně rušivé - celkově do 80% povrchu.

Ostatní poškození:

Na povrchu portálu lze sledovat množství vizuálně rušivých dožilých doplňků z předchozích oprav portálu (foto str.:14,15). Většina těchto doplňků je tvarově vyhovující, nicméně barevně rušivá a částečně s podkladem nesoudržná. V rámci restaurování navrhuji individuální vyhodnocení stavu doplňků před jejich odstraněním a eventuální náhradou.

Erb kapituly u sv. Mořice - originál z maletínského pískovce. Mírní biologické napadení povrchu, jinak bez poškození.

Na kovové mříži výplně nadsvětlíku byla provedena kontrolní stratigrafická sonda dochovaných nátěrů - v sondě odkryty vizuálně tři vrstvy nátěrů (foto str.:17) - 1. černý nátěr, 2.šedozelený nátěr, 3.hnědý nátěr.

Závěr: celkový stav kamenného portálu budovy bývalé kanovnické rezidence lze dle výše popsaných defektů vyhodnotit jako neuspokojivý. Komplexní restaurátorský zákrok je žádoucí.

IX. Restaurátorský záměr

Restaurátorský zákrok by měl být soustředěn na standardní procesy restaurování kamene - důkladné očištění povrchu, revizi starších doplňků a plastických retuší, doplnění mechanických defektů a konzervaci povrchu.

Navrhovaný postup prací:

- Sanace biologického napadení povrchu - lokální nástřik sanačního prostředku na spadové plochy portálu (římsy, erb).

- Čištění - dle zkoušek čištění šetrné odstranění prachových depozitů a biologického napadení kamene (mechy, lišejníky) mokrou cestou - pára s eventuálním lokálním chemickým dočištěním uhlíkových krust čistící pastou dle zkoušek.
- Mechanické sejmutí nesoudržných tmelů, soudržné ponechat. Rozsah bude upřesněn po očištění.
- Konsolidace - lokální konsolidace kamenné hmoty dle potřeby organokřemičitanovými konsolidanty. Lze předpokládat v rozsahu sejmutých dožilých tmelů a korodovaných míst ve spodních partiích portálu. Injektáž thliny prostředkem na bázi organokřemičitanů.
- Plastická retuš - lokální plastická retuš mechanických defektů (dožilých sejmutých tmelů) a spár.
- Barevná retuš - lokální na doplňcích a rušivých místech, navrhuji prezentaci portálu v přirozené barevnosti kamene.
- Kovová mříž výplně nadsvětlíku - mechanické očištění povrchu (ocelové kartáče), dle výsledků průzkumu barevnosti povrchová úprava antikorozním nátěrem v odstínu černé nebo kovářské černé.
- Fixace povrchu hydrofobním prostředkem na spadových plochách.

X. Návrh technologie (doporučené materiály)

- Sanace biologického napadení povrchu kamene - opakovaný lokální nástřik napadených míst materiálem BFA Koncentrát.
- Čištění - voda bez chemických přísad, mechanické čištění (mosazné a plastové kartáče). Eventuální lokální dočištění čistící pastou Clean FP.
- Konsolidace - lokální organokřemičitanovými konsolidanty KSE 100 a KSE 300E. Injektáž - KSE 500STE pněný křemičitou moučkou.
- Plastická retuš - lokálně materiálem RM (Restaurierenmortel), prané písky, pigmenty stálé v alkalickém prostředí.
- Barevná retuš - lokální na opticky rušivých místech; pojivo retuší LA Historic (Historic Lasur), dobarvení pigmenty stálými v alkalickém prostředí.
- Kovová mříž výplně nadsvětlíku - antikoroziční nátěry Alkyton Primer (Rust Oleum), Alkyton v odstínu matné černé RAL 9005 nebo kovářské černé.
- Hydrofobní fixace spadových ploch - Funcosil WS.

Pokud není uvedeno jinak, jsou navrženy materiály firmy Remmers.

XI. Fotodokumentace

Nedílnou součástí průzkumu a záměru je fotodokumentace, zachycující stav portálu v 5/2022. Obsahuje 10 barevných fotografií současného stavu a grafickou přílohu.

V Uh. Hradišti 6/2022

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized 'M' followed by a checkmark-like flourish.

Zpracoval: MgA. Tomáš Martinák

Kontaktní údaje: Tel.: 731525884; email: t.martinak@email.cz

Restaurátorský záměr
kamenný portál kanovnického domu č.p.28
Jánská ulice, Kroměříž

Fotodokumentace:

Vstupní portál kanovnické rezidence v Jánské ulici č.p.28/8,
Kroměříž - celkový pohled

Restaurátorský záměr
kamenný portál kanovnického domu č.p.28
Jánská ulice, Kroměříž

Detail erbu kapituly u sv. Mořice – originál erbu z maletínského
pískovce

Restaurátorský záměr
kamenný portál kanovnického domu č.p.28
Jánská ulice, Kroměříž

Detail nároží přímé nadpražní římsy portálu s viditelnou
stabilizovanou trhlinou na nároží

Restaurátorský záměr
kamenný portál kanovnického domu č.p.28
Jánská ulice, Kroměříž

Detail profilace přímé nadpražní římsy portálu s viditelnými doplňky profilace

Restaurátorský záměr
kamenný portál kanovnického domu č.p.28
Jánská ulice, Kroměříž

Detail pohledu přímé nadpražní římsy portálu s viditelnou
povrchovou korozí a krustou

Celkový pohled na nadsvětlík portálu s kovanou mříží – množství viditelných prokreslujících se doplňků v plochách a spárování jednotlivých kusů

Restaurátorský záměr
kamenný portál kanovnického domu č.p.28
Jánská ulice, Kroměříž

Detail ostění nadsvětlíku portálu s kovanou mříží - dožilý doplněk v
ploše ostění

detail ostění nadsvětlíku - viditelné prokreslující se doplňky v
ploše ostění

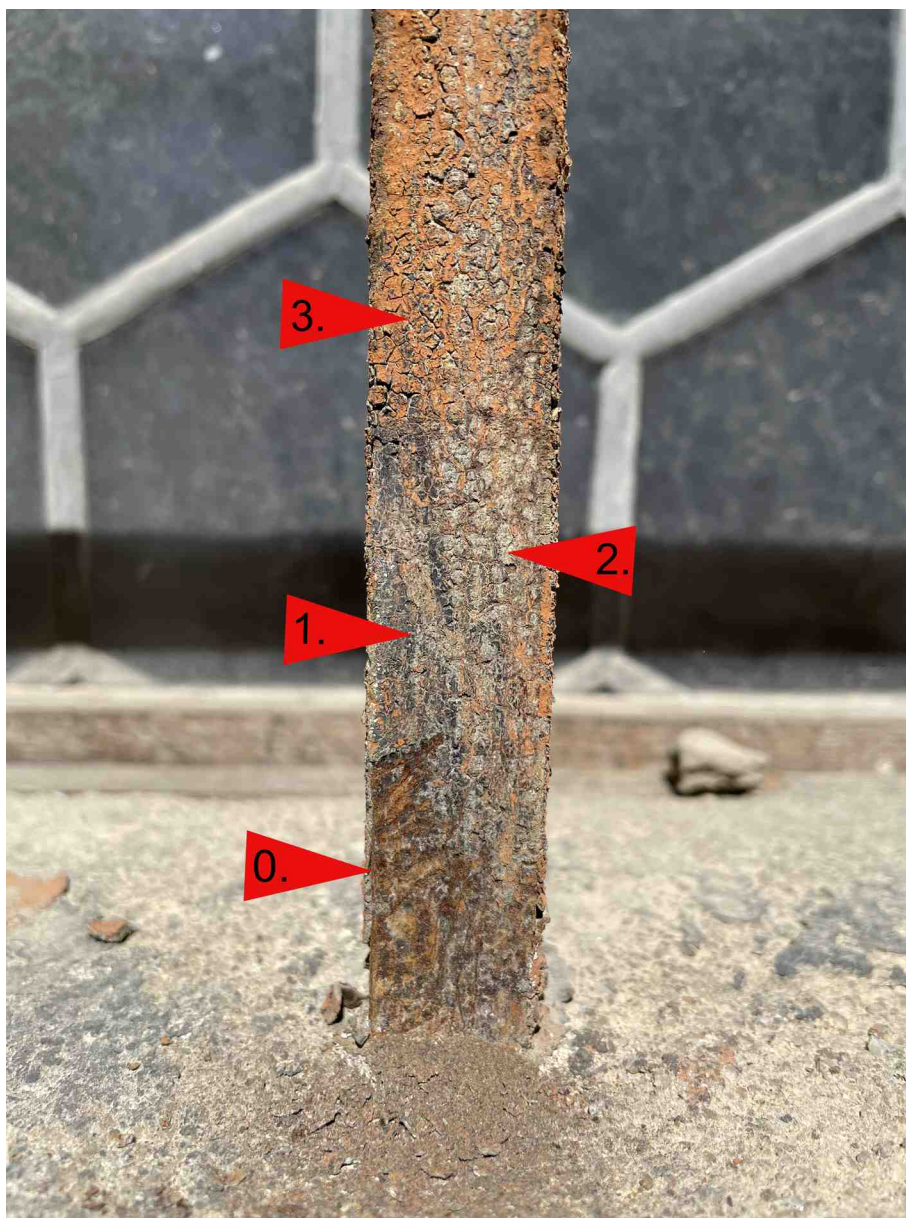

Restaurátorský záměr
kamenný portál kanovnického domu č.p.28
Jánská ulice, Kroměříž

detail kované mříže nadsvětlíku ostění

Sonda barevnosti kované mříže nadsvětlíku ostění:

Vrstva 0. - kov

Vrstva 1. - fragmentárně zbytky černého nátěru

Vrstva 2. - krakelované fragmenty šedozeleného nátěru

Vrstva 3. - krakelovaný hnědý nátěr

Restaurátorský záměr
kamenný portál kanovnického domu č.p.28
Jánská ulice, Kroměříž

Grafická dokumentace - vyznačení materiálové skladby portálu
- vyznačení dožilých tmelů, korodovaných povrchů
a mechanických defektů

Materiálová skladba portálu:

Červené šrafování - maletínský pískovec
Zelené šrafování - chřibský pískovec
Žluté šrafování - božanovský pískovec

Poškození památky:

Červeně vyznačená místa - mechanické defekty, dožilé tmely,
korodované povrchy; šipkami je vyznačena trhлина v přímé
nadpražní římse